

Zo ging dat

In het Rijksarchief te Hasselt wordt een buitengewoon interessante verzameling officiële aanplakbrieven uit de periode van de eerste wereldoorlog bewaard. Het zijn affiches die in Hasselt werden aangeplakt. Meestal bevatten zij kennisgevingen door de burgemeester, van besluiten van de Duitse burgerlijke of militaire overheid. Een kleiner aantal affiches bevat raadsbesluiten van de gemeenteraad, of besluiten van de Duitse overheid in België, die door haar op eigen gezag werden gedrukt en verspreid. Gemiddeld werden maandelijks een achttal affiches aangeplakt.

Zij bevatten regelingen voor de meest uiteenlopende zaken. Er zijn uiteraard de oproepbrieven voor de controles van werklozen of van oud-militairen, maar ook oproepen aan de bezitters van allerlei dieren om die komen aan te geven om ze te laten keuren. De affiches die op de bevoorrading betrekking hebben zijn ook talrijk. Voor de oorlog voerde België immers een heel groot deel van het hier verbruikte graan in, en door de oorlogsomstandigheden was die invoer stil gevallen. Het beheer van het hier geteelde graan was voor de Duitse overheid een belangrijk aandachtspunt, net zoals de aardappelteelt bijvoorbeeld, of de teelt van groenten en fruit. De overheid probeerde de productie van zo dicht mogelijk te volgen, om vervolgens een distributienet op te zetten dat aan iedereen een minimaal rantsoen aan levensmiddelen zou moeten garanderen.

De problematiek van de grootte van de graanvoorraad begint vanzelfsprekend bij de graanteelt. De eerste zorg van de bezetter was dat er voldoende graan ingezaaid werd. De landbouwers bekeken

een en ander met argwaan. Zij vreesden dat de Duitse overheid, eens zij zou weten hoeveel graan geteeld werd, dat graan ook zou opeisen. Vandaar dat het wel eens voorkwam dat landbouwers bij het aangeven van de ingezaaide oppervlakten de oppervlakte van hun areaal wat onderschatten.

Het gevolg was dat er in Hasselt in mei 1915 bleek dat er op het grondgebied van de stad 108 hectaren minder graanland aangegeven was dan het jaar daarvoor. De overheid vond het moeilijk om de juistheid van de cijfers zonder meer aan te nemen, en gebood burgemeester Portmans op 27 mei om de landbouwers in de gemeente op te roepen om nog voor de eerste juni hun aangifte te ko-

in Hasselt in 1918

men vervolledigen, of de inkrimping van hun areaal te komen verklaren.

De Duitse overheid stelde een nauwgezette opmeting van al de graanpercelen in het vooruitzicht indien zou blijken dat er fraude in het spel was. De schuldigen zouden voor het gerecht gebracht worden, en bovendien niet voor de burgerlijke rechtbanken maar voor het Duitse Krijggerecht, waar hen de strengst mogelijke straffen boven het hoofd hingen.

Meer dan één oproep van deze aard was niet nodig. Wellicht mag aangenomen worden dat het met deze affiche beoogde doel bereikt werd, en dat de tweede ronde van aangiften een groter graanareaal opleverde.

Rombout Nijssen

